

ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

В цій статті досліджується проблеми впливу економічної культури на рівень економічної безпеки суспільства в цілому та окремого підприємства. Автор розглядає фактори, що сприяють зміцненню економічної безпеки, аналізує напрями формування економічної культури як фактору впливу на рівень економічної безпеки.

Ключові слова: економічна культура, економічна безпека.

Вступ. Сучасна економічна наука займається проблематикою вивчення різноманітних аспектів економічної безпеки відносно недавно. Активний пошук відповідей на питання, пов'язані з аналізом сутності економічної безпеки, її структури, рівнів та шляхів забезпечення, почався в Україні та інших пострадянських країнах з моменту отримання ними незалежності.

Одночасно почався і пошук шляхів впровадження економічної культури з урахуванням нових реалій та змін в економічній системі – перехід від централізованої, командно-адміністративної економіки до ринкових механізмів господарювання з урахування перехідного, трансформаційного періоду.

Необхідно звернути увагу на існуючий взаємозв'язок цих явищ в економічному житті країни і їх взаємний вплив.

Проблематика економічної безпеки вивчається в Україні такими науковцями як Бандурка О.М., Варналій З.С., Грановський В., а також зарубіжними науковцями – Глазьевим С.Ю., Груніним О.А., Абалкіним Л.І., Г.Моргентау, іншими.

Постановка задачі. Мета статті – проаналізувати вплив рівня економічної культури населення України на стан економічної безпеки суспільства в цілому.

Результати дослідження. Поняття економічної безпеки в сучасній економічній літературі характеризується різноманітністю підходів та поглядів. Згідно Абалкіну Л.І. « економічна безпека – сукупність умов і факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного оновлення і вдосконалення» . [1]. В. Паньков характеризує економічну безпеку як такий стан економіки, котрий характеризується її стійкістю, «імунітетом» до впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, що порушують нормальне функціонування процесу суспільного виробництва, підривають досягнутий рівень життя населення і тим самим викликає підвищену суспільну напругу, а також загрозу існування держави». [7]. Варналій З.С. вважає, що «економічна безпека – забезпечення найбільш ефективного використання ресурсів суб'єктами господарювання

для запобігання загрозам і створення умов для стабільного функціонування основних його елементів». [6]

На рівні підприємства «економічна безпека визначається як здатність підприємства протистояти небезпеці руйнації під впливом зовнішніх чинників та зберігати і відтворювати в розширеному масштабі власний статус за допомогою розвитку внутрішніх систем підприємства, таких як виробнича, кадрова, фінансова, технологічна тощо». [2].

На нашу думку, одним з головних чинників, який може активно впливати на рівень економічної безпеки підприємства – є персонал підприємства. Необхідно детальніше розглянути складові даного показника, щоб врахувати всі можливі шляхи посилення або послаблення дії даного чинника. Серед таких елементів можна виокремити: рівень професіоналізму керівництва, рівень кваліфікації працівників; базова підготовка персоналу, форми підвищення кваліфікації в процесі виробничої діяльності, використання інноваційних підходів в навчанні; системи мотивації співробітників як матеріальні, так і створення для них комфортних виробничих, соціально-економічних умов, що є особливо актуальним в умовах обмежених фінансових економічних можливостей в умовах трансформаційної економіки і поглиблення конкуренції на світовому ринку в умовах глобалізації економічних процесів.

Персонал підприємства, кадровий склад розглядається нами як один з головних факторів внутрішньої економічної безпеки підприємства, оскільки від його професійності, від його дій або бездіяльності залежить і можливість використання всіх інших чинників: фінансових, матеріальних, технологічних, виробничих тощо. Економічна безпека підприємства є складовою економічної безпеки держави. Тому актуальним є вплив людського фактору і на економічну безпеку країни в цілому. Крім того рівень розумових і фізичних здібностей людини як її робоча сила виступає одним із основних факторів суспільного виробництва, елементом продуктивних сил економічної системи.

В цьому аспекті значну роль відіграє рівень економічної культури та економічної свідомості населення. В економічному словнику економічна культура визначається як система цінностей і спонукань господарської діяльності, поважне відношення до будь-якої форми власності і комерційного успіху як до великого соціального досягнення, створення та розвиток соціального середовища для підприємців. [5].

Через свої функції економічна культура здійснює значний вплив на формування і функціонування економічної системи. Матвеев С.О. та Лясота Л.І. виділяють окремі функції економічної культури.[6]. Комунікативна функція виступає засобом зв'язку членів суспільства з економічною системою, забезпечує спадкоємність економічного досвіду, об'єднуючи таким чином різні вікові групи. Вона реалізує співробітництво всіх членів суспільства у вирішенні завдань економічної безпеки й національного самозбереження та розвитку.

Інноваційна функція проявляється в здатності економічної культури сприймати нові елементи культурного досвіду, завдяки чому утворюються нові форми господарювання, що сприяє прогресивному розвитку економічної системи. Цей аспект є особливо актуальним в умовах глобалізації світової економіки, тісної взаємодії країн в межах регіональних угруповань. Впровадження прогресивних форм господарювання, інноваційних технологій підвищує рівень конкурентоспроможності економіки країни.

Нормативно-регулююча функція економічної культури забезпечує сталість економічного життя країни шляхом систематизації економічної поведінки і своєчасного вирішення проблем через структури економічних та правових інститутів.

Економічна культура особистості – це інтелектуальні здібності людини, здатність осмислювати економічні явища, пізнавати їх, засвоювати економічні поняття, категорії, співвідносити їх з практикою і відповідним чином орієнтуватися в економічному житті. [3].

Особливе значення для впливу на формування особистості набувають фактори вільного часу, інтелектуалізації праці, поглиблення загальної освіти. Економічна культура, проявляючись через економічне мислення населення, формує певне сприйняття економічної дійсності.

Перехід до нової моделі економічної системи в Україні вимагає реформування в тому числі і системи економічної освіти. Необхідно, щоб у населення сформувалось чітке уявлення про закономірності змін, що відбуваються в суспільному виробництві. Оскільки людина є головним учасником суспільного виробництва, її володіння сучасними економічними знаннями і вміння застосовувати їх на практиці, здатність вирішувати складні економічні проблеми в сучасних умовах, формує підґрунтя для високого внутрішнього рівня економічної безпеки країни, її можливості протистояти різноманітним внутрішнім і зовнішнім економічним загрозам.

Висновки. За мету при формуванні економічної культури необхідно брати розвиток здібностей, спрямованих на самовираження людини, прагнення раціоналізувати діяльність, пошук інноваційних способів розв'язання проблем, підвищення ефективності діяльності.

Список використаних джерел

1. Абалкин Л.И., Абрамова М.А., Алексеев А.И. Национальная экономика. – М.: Экономистъ, 2007, 864 с.
2. Бандурка О.М., Духов В.Є., Петрова К.Я., Червяков І.М. Основи економічної безпеки: Підручник. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. Справ, 2003, -236 с.
3. Боечко Н.И. Экономическая культура: проблемы и тенденции развития. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. Ун-та. – 2005. – 288 с.
4. Економічна безпека. Навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Рекомендовано МОН/За ред. З.С. Варналія. – К., 2009. – 647 с., тв.пал.
5. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. – К., Кондор. – 2006. – 356 с.
6. Матвеев С.О., Лясота Л.І. Економічна соціологія. Підручник. – Суми: Університетська книга, 2006. – 184 с.
7. Паньков В. Економічна безпека. // Інтерлінк. – 2007 – № 3., с.113-117.

Овчаренко Л.В.
доцент НАВД

РОСТ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ КАК ФАКТОР УКРЕПЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ОБЩЕСТВА

В этой статье исследуется проблема влияния экономической культуры как на уровень экономической безопасности общества в целом, так и отдельного предприятия. Автор рассматривает факторы, влияющие на укрепление экономической безопасности, анализирует направления формирования экономической культуры как фактора влияния на уровень экономической безопасности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, экономическая культура.

Ovcharenko L.V.

THE GROWTH OF ECONOMIC CULTURE OF THE POPULATION AS A FACTOR OF STRENGTHENING THE ECONOMIC SECURITY OF SOCIETY

This article researches the problem of the impact of economic culture both in the level of economic security of society as a whole and as individual enterprise. The author examines factors affecting the economic security, analyzes trends shaping the economic impact of culture as a factor on the level of economic security.

Keywords: economic security, economic culture.

Погребняк А.Ю.
асистент ФММ НТУУ «КПІ»
Данилов А.В.
студент ФММ НТУУ «КПІ»

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ПРИРОДНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджені чинники, що формують рівень природного безробіття в Україні, та засоби впливу на рівень зайнятості населення з метою досягнення ним максимальних показників. Вважається, що населення повністю працезабезпечене, якщо існує лише фрикційне та структурне безробіття. В свою чергу, це надає державі змогу економічно розвиватися та збільшує ВВП до максимально можливого за даних умов рівня. Таким чином, регулювання державою природного рівня безробіття дозволяє